

Nobba inte Nyamko

NÄR JAG DEBATTERAR lika villkor för kvinnor och män brukar det handla om ledningspositioner och styrelseposter. Men en förutsättning som är självklar är den mest fundamentala av alla grundläggande fri- och rättigheter: rätten att bestämma över sitt eget liv. Ändå är det inte så i alla länder. Och även i vårt "jämförbara" land finns en stor grupp människor vars friheter och rättigheter inte respekteras – flickor som växer upp i vad som brukar kallas hederskulturer.

En av de första att beskriva en hederskultur i Sverige var Nobelpristagaren **Selma Lagerlöf**. Majorskan i "Gösta Berlings saga" drevs ut att vandra fredlös på de värmländska landsvägarna då det uppdagats att en förälskelse fått henne att vara otrogen sin lagvige man, det vill säga bryta denna på 1800-talet rådande svenska hederskulturen.

Men fortfarande på 2000-talet lever många tusentals unga kvinnor i Sverige i en kultur där "heder" används för att ursäktas kvinnoförtryck. Kvinnan fostras stegvis in i en kultur där målet är att gifta bort henne när hon nått tonåren. För att oskulden ska säkras till bröllopet används olika metoder för att kontrollera henne – slöjan, könsstympning, mödomskontroller.

I Selmas Nobelpristagarkollega **Orhan Pamuks** "Snö" löper en självmordsepidemi bland unga kvinnor i det islamistiska Turkiet. Flickorna väljer att ta sina liv när en sekulär rektor förbjudit dem att bära slöja, och i "Snö" diskuteras om flickorna är pressade till en underkastelse som de känner att bara döden kan befria dem ifrån, eller om de inte klarar att hantera den konflikt som sekulariseringen innebär.

Att ta sig ur det grepp som traditionen utgör är inte ett valbart alternativ för de flesta av dessa kvinnor. I

många fall innebär ett sådant val ett livshot, vilket **Fadime**, och nyligen **Tugba**, fick erfara.

Vi har fått en integrationsminister som själv är uppfostrad i ett muslimskt hem och som modigt deklarerar att hon är emot hederskulturer och till och med har givit ut en bok som behandlar dessa frågor.

I "Flickorna vi sviker" föreslår **Nyamko Sabuni** ett tiopunktsprogram för att förhindra hedersmord, könsstympning och tvångsgifte. Programmet omfattar en rad åtgärder som kan bidra till att befria flickor från hedersförtryck – förslag till konkreta och fullt plausibla åtgärder, såsom att införa 15-årsgräns för huvudduk för att flickorna själva ska ges i varje fall större möjlighet till fritt val. Förslaget att införa obligatorisk gynundersökning kan låta provocativt, men syftar naturligtvis till att förhindra könsstympning. Är någonting för provocativt för det ändamålet, undrar jag?

I ett upprop undertecknat av 36 muslimska organisationer ställer sig 80 000 svenskar bakom en protest mot att integrationsministern ifrågasätter seder och traditioner som kränker individens rättigheter. Jag vet inte hur många människor i Sverige som ställer sig bakom hedersförtryck, men jag vill tro att vi är nästan nio miljoner människor som inte gör det. Naturligtvis har vi respekt för etniska och kulturella olikheter – men åtminstone min respekt sträcker sig inte utöver de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar.

Jag hoppas därför att regeringen ger Nyamko Sabuni starkt stöd och de resurser hon behöver i hennes vilja att stoppa den oacceptabla kultur som leder till att flickor far illa i vårt land. ■

"Jag vet inte hur många som ställer sig bakom hedersförtryck, men vi är nästan nio miljoner som inte gör det"

MATS QVIBERG

ANDERS JONSSON

GUNNAR LINDSTEDT

VA:S KRÖNIKÖRER GER SITT PERSPEKTIV PÅ OMVÄRLDEN.